

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimis redacției.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se trimis administrației tipografiei diecezane

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 4940/1917.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orășii-Mari, Ienopolei și al Hălmagiului, precum și al părților adnexate din Bănatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierască!

„La Domnul este mila, și multă mântuire la el, și el va mântui pre Israil de toate fărădelegile lui“.

Ps. 129 v. 6.

Iubiților creștini și fii sufletești!

Biserica creștină de pretutindenea prăznuiește și acum din an în an, cum a prăznuit de veacuri, acest mare praznic împărătesc, aceasta nouă pomenire a Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, *Care*, precum ne încredințăm și din însuși cuvântul apostolului, cetit astăzi, la plinirea vremii a fost trimis din sânul Tatălui, ca să rescumpere neamul omenesc din osânda blăstămului în care zăcea, și din rob ce era păcatului neascultării, să-l facă iarăși fiu și moștean împărăției cerești, deci fiu și moștean binelui și fericirii, pentru care era zidit.

Când ne cugetăm la starea, în care ajunsese omenimea în urma îndepărtării sale de Dumnezeu, de lumină și de adevăr, stare descrisă în sfânta scriptură cu cuvintele: „*Tot pământul se umpluse de răutate, și tot trupul își stricase calea sa pe pământ*“¹⁾ este de înțeles, că marele **dar al păcii**, ce s'a dat omenimei prin Isus Hristos, nu i-s'a dat pentru meritele și faptele ei bune și plăcute naintea lui Dumnezeu și a legii, ci s'a dat numai și numai din deosebita **milă** a lui Dumnezeu față cu omul, creatura sa.

A fost necunoscute de mintea omenească în trecut, necunoscute sunt acum, și necunoscute vor rămânea și pentru toate veacurile viitoare, **căile** prevedinței divine.

¹⁾ Facere, c. 6, v. 12.

Nepătrunse a fost, de mintea omenească în trecut, nepătrunse sunt acum, și nepătrunse vor rămânea și pentru toate veacurile viitoare și **legile**, de după cari atotputernicul Dumnezeu susține și guvernează aceasta lume văzută, și cea nevăzută.

Precum însă acestea căi și legi au fost, sunt și vor rămânea necunoscute și nepătrunse de mintea omenească, tot asemenea necuprinsă a fost de mintea omenească, necuprinsă este și va rămânea pentru toate veacurile și marea **taină a întrupării** Fiului lui Dumnezeu, aceasta minune mai nouă decât toate minunile cele de demult, prin urmare: totul ce poate înțelege și cuprinde omul cu mintea sa mărginită, totul ce trebuie să crează cu inima și să mărturisească cu buzele, este adevărul vecinic, mărturisit de psalmistul prin cuvintele de mai sus, adevăr întărit și prin tot cursul vieții neamului omenesc că: „*la Domnul este mila și multă mântuire la el*“.

De acestea și alte asemenea adevăruri vecinice, de acestea și alte meditațiuni sfinte și cugete evlavioase a fost străbătuți creerii minții și cugetul inimii părinților, al moșilor și strămoșilor noștri, și al tuturor creștinilor cu frica lui Dumnezeu, în toate zilele și între toate împrejurările vieții lor.

Acestea și alte asemenea adevăruri vecinice, acestea și alte meditațiuni sfinte și convingeri religioase, cutieră și creerii minții și cugetul inimii mele, și acestor adevăruri vecinice, acestor meditațiuni sfinte și convingeri religioase, trebuie să faceți și voi loc în creerii minții și în cugetul inimii voastre în toate zilele și între toate împrejurările vieții, dar deosebi în zilele mari și însemnate din viața neamului nostru creștinesc, în zilele de dumineci și sărbători, cum este și sărbătoarea de astăzi, așezată de biserica noastră întru cinstea și mărirea lui Dumnezeu Tatăl, carele a dat, și întru cinstea și mărirea unuia născut Fiului său, a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, prin care s'a dat omenimei marele **dar al mântuirii** din robia păcatului strămoșesc, și prin care i-s'a dat cheile dela ușa intrării în vistieria binelui și a fericirii vremelnice și vecinice.

Iubiților creștini și fii sufletești!

Venită acum și pentru noi, credincioșii bisericii române ortodoxe, ziua de pomenire a venirii acestui dar mântuitoriu, și știindu-vă adunați la rugăciune și prăznuire în această biserică, vecinic lăcaș al măririi lui Dumnezeu; știindu-vă adunați la acest foculariu de lumină și învățătură, la acest izvor de mângâiere și întărire a sufletului creștinesc, — folosesc prilejul dat și vin și acum cu duhul meu la voi iubiți fii sufletești, ca să prăznuesc împreună cu voi, cum prăznuți și voi cu cei de acasă ai voștri, și cum a-ți dori să prăznuți și cu toți ai voștri, îndepărtați de la căminul părintesc și de la vetrele lor familiare.

Când însă mă cuget la dorința și scopul urmărit prin venirea mea de acum la voi, naintea ochilor inimei mele se deschide acea pagină din cartea vieții neamului omenesc, în care așa cetim: „*Adusu-mi-am aminte de zilele celea dela început, cugetat-am la toate lucrurile tale, la faptele mâinilor tale am gândit*²⁾),

Cugetându-ne la înțelesul acestor cuvinte, de sine ni-se înfățișează icoana prăznuirii din zilele, în cari ne-am trezit la vieață noi cei mai naințați în vârstă, ni-se înfățișează adecă icoana prăznuirii din **vremile** binecuvântate ale **păcii**, iar privind cu toții în această icoană, ar fi peste puțină și peste firea omenească, să nu înțelegem marea deosebire între gradul bucuriei și a veseliei noastre trupești și sufletești din acelea vremuri de pace, și între gradul **durerii** și **amărăciunii**, de care suntem cuprinși în aceste zile de grea cercare, zile create de războiul mondial de acum, a cărui urmări ne-au micșorat bucuria și veselia sfintei prăznuiri și ne-au turburat liniștea sufletească în măsură mai mare, ca ori când altădată.

Am cetit și am învățat din cartea vieții neamului omenesc, am învățat și din școala vieții noastre, că nici o luptă dintre diferitele popoare nu s'a petrecut fără urmări adânc simțite, și că nici chiar cearta dintre două persoane, ori două familii, n'a trecut și nu trece fără anumită umilire a uneia ori alteia dintre părțile certate, deci, deși eră de prevăzut, că acest războiu, pornit odată, încă nu va rămâne fără anumite urmări, dar totuș nu s'a putut prevedea din nici o parte, că acestea urmări să fie atât de **dureroasă** și **amară**, atât de grele și adânc simțite în toate detaliurile lor, precum le vedem și simțim acum cu toți.

Este cu adevărat mare **amărăciunea** și **durerea** tuturor, deci și a noastră, și aceasta nu

numai pentru jertfele de până acum, ci și pentru scumpetea nemaipomenită în ale îmbrăcăminteii, și peste tot în ale traiului vieții din zilele noastre.

Sunt cu adevărat grele și adânc simțite urmările acestui războiu, dar și mai grea și mai simțită este acum **neliniștea și îngrijirea** de viitorul nostru apropiat și îndepărtat, prin pânzele căruia încă n'a putut străbate mîntea omenească, și ar fi și zădarnică orice încercare de acest soi, pentru că, precum ne spune sfânta scriptură, „*nu este dat omului să știe anii și timpurile, cari Tatăl le-a pus întru a sa putere*³⁾).

Deși astfel nu putem străbate prin pânza viitorului, și așa nici nu putem prevedea sfârșitul și urmările sfârșitului acestui războiu înfricoșat, dar după ce am văzut și ne-am convins, că pe lângă alte jertfe de tot soiul, armata a reclamat pentru trebuințele sale și clopotele dela biserică, ceace prevede **îndelungarea** războiului, **neliniștea și îngrijirea** noastră își are temeiul în faptul cunoscut, că adecă: cu cât se îndelungă acest războiu mai mult, cu atâta reclamă pentru sine mai multe jertfe de tot soiul. Cu cât se îndelungă mai mult acest războiu, cu atât mai mulți mititei nevinovați se lipsesc de căldura brațelor tatălui lor, cu atât mai multe case se lipsesc de sfatul și conducerea bărbatilor ca și capi de familie, cu atât mai multe surori și frați mai mici se lipsesc de dragostea fraților lor mai mari, și cu atât mai mulți moșnegi — cu pletele argintii și cu umerii gârboviți de povara anilor — se lipsesc de sprijinul și ajutorul fiilor lor.

Este mai presus de orice îndoială, că această icoană astfel zugrăvită, are cu atât mai mare farmec și putere de a ne mări neliniștea și îngrijirea de viitoriu, și astfel de a ne micșora bucuria și veselia sfintei sărbători, cu cât ea reprezintă numai colorile date de vederea ochilor și de simțirile inimii, — cari de comun duc omul în rătăcire, pe când creștinul în păreri și judecățile sale trebuie să recurgă totdeauna și la judecata minții sănătoase, trebuie să urmeze poruncii dumnezeiești, date tuturor prin rostul marelui apostol cu cuvintele: „*Celea de sus căutați, iar nu cele de jos*³⁾ ca și cum ar zice: nu vă gândiți numai la lucrurile pământești, ci și la celea cerești, nu vă cugetați numai la poftele și trebuințele vieții trupești, ci și la cele sufletești și cu atât mai vârtos, cu cât omul nu stă numai din trupul trecătoriu, ci și din sufletul nemuritoriu, deci

²⁾ Ps. 142. v. 5.

³⁾ Fapt. ap. c. 1, v. 7.

³⁾ Col. 3. v. 2.

nu este numai din pământ, ci și din duhul sădit de Dumnezeu într'ânsul, ca acesta ca și un stăpân al casei, să fie luminătorul, îndreptătorul și păzitorul vieții omului pe pământ.

Trebuința de a nu urmări întru toate vederii ochilor și simțirii inimii, ci de a da ascultare și urmare poruncii de mai sus, deci de a ne îngriji și de suflet, și nu numai de trup, este cu atât mai vădită și mai simțită, cu cât nici sănătatea, nici bogăția, nici mărirea ori alte daruri trecătoare nu dau pământeanului fericirea așteptată, ci aceasta i-o dă numai îndestularea omului cu statul său, îndestulare provenită din liniștea sufletului, ca urmare a împăcării și a împlinirii datorințelor sale către Dumnezeu, către sine și deaproapele său; și tocmai de aceea nici Duminicile și sărbătorile nu sunt așezate numai pentru bucuria și veselia vieții trupești a omului, ci sunt așezate de aceea, ca în aceste zile de odihnă și recreare trupească, omul să se poată uita mai din adins în oglinda vieții sale, și astfel să se poată cugeta mai cu temei la chemarea sa de pe pământ și astfel la datorința sa, de a duce o viață creștinească astfel: ca sufletul lui ca și stăpân, să aibe bucuria și veselia de a rămâne într'ânsul, ca și într'un cortel bine aerisit, încălzit, luminat și curățit de tot aceea, ce nu se potrivește cu legea dumnezeiască.

Că nu este bine nici creștinesc a ne îndreptă în judecățile noastre numai după vederea ochilor și de după simțirile inimii, trebuie să înțelegem acum chiar și din faptul, că războiul de acum nu e pornit de după judecata minții sănătoase, ci numai și numai după pornirile inimii, *din care, conform învățaturii sfintei cărți, „ies gândurile rele, uciderile, necurăția vieții, furturile și mărturiile mincinoase”⁴⁾*.

Dar ori care ar fi motorul pornirii acestui războiu, după ce nu este împărăție, nici stat nici regat și nici chiar sat ori familie, care să fie rămasă neatinsă de urmările lui, trebuie să ne dăm seamă că, credința noastră este pusă la mare ispită și mare probă.

Dar ori cât de grea să fie aceasta probă, să nu pierdem nădejdea noastră, *căci prin nădejdi ne-am mântuit*⁵⁾.

Ori cât de lungă ar fi această ispită, să nu pierdem nădejdea noastră, ci să ne întărim tot mai tare credința în cuvântul scripturii, care așa ne zice: *Credincios este Dumnezeu, carele nu va lăsa să vă ispitiți mai mult,*

*decât ce puteți, ci împreună cu ispita, se va face și sfârșitul, ca să o puteți voi suferi*⁶⁾.

Să nu pierdem nădejdea întru îndreptarea lucrurilor spre bine, și astfel să nu cădem cu duhul, ci să ne punem tot mai tare credința în Dumnezeu, pentru că sfânta noastră biserică așa ne învață: *„De veți avea credința ca grăunțul de muștar, veți zice muntelui, acestuia, (a amărăciunii noastre de acum) treci de aici, și va trece”*.

Să nu pierdem deci nădejdea de bine, ci să ne întărim tot mai tare credința în Dumnezeu, că *„la Domnul este milă și multă mântuire la el”*, și precum a mântuit pre Israil și pre fiii lui de perire, ne va mântui și pre noi de amărăciunea și durerea, de neliniștea și îngrijirea, de care suntem cuprinși.

„Să ne apropiem dar cu nădejde la scaunul darului lui Dumnezeu, ca să luăm milă și să aflăm dar spre ajutoriu, la vreme de lipsă”⁸⁾.

Și acum, cu ce altă ne-am putea mângăia mai bine în durerile noastre de tot soiul, decât să ne punem în vedere adevărul scripturei, că *„în foc se lămurește aurul iar oamenii în cuptorul năcazului”⁹⁾* în care cuptor s'a lămurit acum și neamul nostru, dovedindu-se și acum, de ceace a fost în tot trecutul său: popor pururea credincios înaltului tron și străbunei noastre patrii ungare, și ca atare nu numai că a suportat focul năcazului, ci prin credința neclătită și prin eroismul neîntrecut a fiilor săi, și-a câștigat un nume, care este preste tot numele.

Fiii neamului nostru au dat astfel de probe de purtare și viață, încât corăspunde pre deplin învățaturii din cartea sobornicească a lui Petru, care așa sună: *„Viața voastră să fie bună între oameni, că ceia ce vă clevesc pre voi, ca și pre niște făcători de rele, văzând lucrurile voastre bune, să mărească pre Dumnezeu în ziua cercetării”¹⁰⁾*.

Dar să ne mângăiem și cu faptul, că s'au ivit zorile așteptate de pace și de depunere a armelor, pustiitoare de oameni și de averi, deci ca să fie pace, *„să urmăm și noi ale păcii, și ceia ce sunt spre zidirea unuia cătră altul”¹¹⁾*.

Și acum să rugăm pe milostivul Dumnezeu: să primească întru jertfelnicul său cel mai presus de ceriuri rugăcuniile noastre și darurile, ce sau adus și sau sfințit, și ca Dumnezeu nădejdei *„să vă umplă pre voi de toată bucuria*

⁴⁾ Mat 15 v. 19.

⁵⁾ Rom. 8. 24.

⁶⁾ I. Cor. 10. v. 13.

⁷⁾ Mat 17 v. 20.

⁸⁾ Evrei 4. v. 16.

⁹⁾ Sirah 2 v. 5.

¹⁰⁾ I. Petru c. 2. v. 11.

¹¹⁾ Rom. 14 v. 5. 19.

și pacea, când veți crede, ca să prisosiți voi întru nădejde cu puterea Duhului Sfânt" ¹²⁾.

Încheiu cu dorință ferbinte, ca sfintele zile ale acestei prăznuiri, să le ajungeți la mulți ani, în deplină sănătate, spre mărirea lui Dumnezeu. Amin.

Arad, la sfintele sărbători ale Nașterii Domnului din anul 1917.

Al vostru tuturor

de binevoitoriu

Joan I. Papp m. p.,

Episcopul Aradului.

Aviz.

Escelența Sa dl ministru de culte și instrucțiune publică a luat, prin ordinul său nr. 19741/1917 Prez. dispozițiuni pentru ca studiului igienei să i-se deie pe viitor mai mare importanță decât în trecut, atât la redactarea cărților de cetire pentru deosebitele categorii de școale, cât și în firul învățământului, — și ni-a cerut și nouă să luăm dispozițiuni la fel pentru școalele noastre confesionale.

Prin urmare se aduce la cunoștința autorilor de cărți de cetire pentru școalele noastre, că începând dela proxima edițiune a acelor cărți le așteptăm să țină seamă de întregirea cu elemente igienice, dorită și de înaltul guvern.

Arad, din ședința consistorială dela 7/20 Dec. 1917.

Ioan I. Papp, Episcop.

Optimismul Mântuitorului.

(Urmare.)

Câtă nădejde tare se desprinde din comoara doctrinei și din bogăția complexă a vieții sale! Când se desfășurau în toată libertatea lor, atacurile cele mai fervente ale adversarilor săi religioși, în contra persoanei și a doctrinei sale superioare, apostolii se înfiorau în întreaga lor ființă și nor de teamă le copleșea sufletele. Mântuitorul însă, nepăsător și rece, își mângăia cu suflet eroic ortacii: „Lăsați-! Toată plaata nesădită de Părintele meu, cel din ceriuri, se va smulge!“ (Mat. 15. 13—13). Păstră deci în sufletul său bun concepția și credința nestrămutată, că în lupta aprigă, ce decurge cu înverșunare progresivă, dintru început, între bine și între rău, va triumfa cu toată siguranța binele, căci Dumnezeu e ocrotitorul imparțial al binelui și al apostolilor desinteresați și neînfricați, cari în cursul vieții lor întregi, poartă cu credință statornică luptă dreaptă, pentru triumful binelui. Optimismul avântat al Mântuitorului rădăcinează dar în însăș sublima sa concepție theistă, asupra ființei și a activității imanente și transente a divinității, a tatălui.

Nota aceasta distinctă a caracterului Mântuitorului reiasă cu evidență clară și din dragostea cu care privește și cu care cercetează natura. Firea ne-

¹²⁾ Filisteni 4. 19.

cuprinsă cu parfumul florilor, cu concertul paserilor, cu munții ei pletoși, cu văile sale adânci, firea feerică formă tribuna predilectă a Mântuitorului. Predică mulțimei predică nouă de pe muntele cu hai a verde ori lângă țermurii mici ai Iordanului, unde valurile săltărețe îi legănau în taină barca. Cu ocazia momentelor culminante din viața sa pururea activă, când copleșit de povara zilelor, se dorea spre Tatăl, nu cercetă Mântuitorul altarul cășilor de închinare, din foculare culturale, ci se retrăgeau din fața lumii mincinoase în umbra deasă a maslinilor, (Mat. 26 31.) unde paserile cerului, „cari nici nu seamănă, nici nu seceră și nici nu adună în grânare“ (Mat. 6, 26) laudau cu glasuri mândre bunătatea lui Dumnezeu și, în taina acestei feerii sublime din sinul naturii, sta de vorbă sinceră Fiul cu Tatăl...

Și admiră Mântuitorul purpurul boltei senine, din amurgul zilelor de vară, (Mat. 16, 2—3), viile frumoase de pe coastele de dealuri, (Mat. 20, 1.) turmele răslețe de pe pajiștile grase, cu ciobanii după ele, (Mat. 12, 12.) mândri crini ai câmpului, cu haina lor fără păreche în lumea mercantilă, „cari nici se ostenesc și nici torc și totuși nici Solomon în toată mărirea lui împărătească, nu s'a îmbrăcat ca unul din ei“. (Mat. 6, 27—28.) Un spirit optimist poate privi numai în felul acesta natura necuprinsă, cu variația frumuseților sale încântătoare.

Optimismul înalt al Mântuitorului mai apare cu evidență aproape palpabilă încă și din frumoasa sa viață naturală și din variația relațiilor sale sociale. Adversarii săi religioși îl poreclesc cu ordinara calomnie cinică, de „om mîncător și beutor de vin“; (Mat. 11, 19.) și cu toată josnicia murdară a scopului său, această calomnie fariseică pledează cu elocvență clară, pentru optimismul și seninătatea vieții naturale a Mântuitorului, care la timpul său binevenit „primea cu bucurie mîncare“. (Fapt. ap. 2, 46.) Un spirit optimist nu mai e capabil să iubească așa de mult societatea nevinovată a copiilor, cu puritatea vieții lor naive, neturburată încă de norii grei ai gândurilor și neumbrită de ipocrizia abundanță a adulților. (Marc 10, 16). Un spirit optimist participă numai cu atâta dragoste și bucurie adevărată la actul nuntei modeste din Cana Galileii, unde de dragul oaspeților și sporește darnic vinul. (Ioan 2, 1—2) Un spirit optimist e capabil numai să espună cea mai profundă doctrină religioasă, din trecutul neamului omenesc, în cea mai ușoară și cea mai senină formă lincivistă stilară, unde din fiecare gândire, din fiecare simțire, ba aproape și din fiecare termen lexical, tragează cu atâta evidență optimismul unui suflet genial. Zădarnic vom căuta ironia lui Socrate, în ciclul evanghelic, căci nu este; vom putea distinge însă din când în când seninătatea unui proaspăt suflu primăvărat, brodând ușor suprafața adâncimilor.

Mântuitorul observă, cu intuiția sa generală, situația morală critică a vremii sale și cunoaște sorgintea acestei intense alunecări etice. În cursul activității sale terestre, omul își îndreaptă mai mult în jos privirea cercetătoare, spre scoarța pământului bătrân, decât spre albastrul bolții cerului, spre tronul Tatălui ceresc, spre plenitudinea idealului moral, și cursul vieții sale etice îl și caracterizează deci convoitul decadințelor multiple. În năprazna primejdiilor însă aleargă grabnic omul după ajutorul cel divin, cerșind urgenta intervenție dumnezeiască, iar dacă glasul rugămintelor sale, în lipsa stăruinței și a statorniciei, se pierde — fără rezultatele dorite — prin

largul bolții necuprinse, în imaginația lui aprinsă, omului muncit de suferință, îi apare Dumnezeu, ca vecinul mănios, care adăpostindu-se în taina sării, cu copiii, în căldura așternutului, nu voește să deschidă ușă nou-sositului. (Luca 11, 5—8.)

Din încrușișarea intereselor vitale se nasc ne-numărate ocazii binevenite, pentru manifestarea virtuții rare în lumea virtuților: iertare, dar omul nu știe să ierte. În momentul acesta primește unul generosul dar: iertarea datoriei sale, colosale, de 60,000.000 franci și, în momentul următor și prinde a sugrumă pe datornicul său nenorocit, pentru cei 85 franci. (Mat. 18, 23—35.) Și caracterul pătat cu murdăria tuturor păcatelor, se nizește să apară curat ca albul crinului, în lumea valorilor morale; arată cu gesturi largi, tuturor, așchia din ochiul vecinului și nu observă grinda din ochiul său, (Mat. 7, 2—3) „se turbură în suflet pentru bruma de pe casa vecinului, dar nu-și mătură neaua multă, de prin fața casii sale“, după vorba lui Confuciu. (Va urmă.)

Reorganizarea

învățământului teologic și a educației seminariale.

De Dr. Lazar Iacob, profesor.

(Urmare).

Cvalificațiunea pregătitoare a elevilor încă trebuie să se stabilească în conformitate cu cerințele unui studiu sistematic, indiferent că este curs de trei sau patru ani. Studiul sistematic al teologiei reclamă cunoștințe pregătitoare, cari îndreptătesc la studiul universitar. Nici în privința aceasta nu este permis, să rămănem în urma altor confesiuni, ci trebuie să se stabilească și la noi maturitatea gimnazială ori reală, ca cerință indispensabilă pentru teologie. Dar fiindcă la noi sunt împrejurări deosebite, sunt multe parohii, cari nu pot asigura preotului o subsistență corăspunzătoare cvalificației lui superioare, pentru aceea trebuie să se țină seamă și de împrejurarea aceasta, și în vederea trebuințelor noastre, să fie admiși la studiu și elevi cu pregătiri mai slabe.

Credem dar, că la primirea în teologie să se facă deosebire de *studenți ordinari și extraordinari*. Elevi ordinari să fie considerați aceia, cari au maturitate gimnazială sau reală, cei cu opt clase, absolvenții cursurilor pedagogice cu diplomă de învățator. Elevii cu alte pregătiri se vor considera de extraordinari, vor ascultă cursurile cu elevii ordinari, dar examenele le vor face deosebit și bineînțeles se va țină seamă de pregătirile lor.

Elevii cu maturitate se vor cvalifica pentru parohii de clasa I., cei cu opt clase și absolvenții cursurilor pedagogice pentru clasa II. Elevii extraordinari se cvalifică pentru parohiile mai slabe, la cari nu s'ar află concurenți dintre elevii ordinari.

Pe lângă studiile pregătitoare trebuie să avem în vedere și conduita morală a elevilor și alte împrejurări. De aceea la condițiile de primire se va mai luă: elevii să prezinte atestat dela medic, că sunt sănătoși, certificat de auz muzical, atestat de conduită dela paroh și dela catihet. La primirea în teologie să fie ascultat și votul colegiului profesoral, pentru că este în adevăr situație paradoxă, ca tocmai profesorii, cari au sarcina educației, să nu aibă cuvânt la primirea elevilor. Să se primească numai numărul strict necesar de elevi, pentru câți este aranjat seminarul. Dacă s'ar primi mai mulți elevi, întâi să se facă loc

în internat elevilor cu pregătiri superioare, ceilalți să fie externiști, dar cu îndatorirea de a luă parte la toate exercițiile spirituale ale elevilor interniști.

Dar să vedem, că reforma aceasta nu impune sarcini materiale prea mari? Aici este locul să observăm, că de acum înainte biserica — chiar și la cursul de trei ani — va trebui să aducă jertfele cele mai serioase pentru pregătirea clerului mai ales în împrejurările, cari vor urmă după războiu, când atâtea cariere vor fi deschise tinerilor cu pregătiri. Așadar dacă vrem să avem elevi cu pregătiri complete și să creștem un cler cult, trebuie să ne îngrijim de ajutoare și stipendii în teologie. Aceasta este presupunerea esențială și la sistemizarea cursului de patru ani.

Dacă nu vom fi în situația de a asigura elevilor o întreținere cu mult mai ușoară decât la alte cariere, atunci cursul de patru ani nu se poate sistematiza, pentru că am rămânea fără elevi. Trebuie apoi să se facă toate înlesnirile posibile și la studiu. Elevii buni, ca la toate școalele, să fie scutiți de didactru, ceea ce ar fi un îndemn la mai mare diligență.

În legătură cu ridicarea nivelului institutului, trebuie să se facă îngrijire de o subsistență cinstită pentru preoți, prin o regulare mai bună a parohiilor, ca preotul să poată trăi conform poziției lui sociale și să se poată dedica numai chemării sale.

3. Caracterul preoțesc.

Prin împărțășirea culturii științifice, cu ajutorul studiului sistematic al teologiei, educația teologică încă nu și-a realizat problema în măsură deplină, pentru că nu știința singură dă valoare preotului, ci trebuie să se țină seamă și de măsura în care s'a format sentimentul religios-moral. Lucrul acesta l-am stabilit ca principiu conducător, când am vorbit despre problemele educației. Așadar formarea caracterului preoțesc este o problemă tot așa de însemnată ca educația științifică.

Aici trebuie să presupunem o educație creștinească pregătitoare, care să dea conturile generale, dar adevărata educație începe în seminar. Aici se dezvoltă calitățile sufletești și se formează caracterul preoțesc, duhul preoțesc, cum i-ar zice la noi.

Să vedem acum în ce consistă caracterul preoțesc? Chemarea preotului este de a mijloci oamenilor grația lui Dumnezeu Spre scopul acesta se cere ca însuș preotul să fie recules sufletește și liber de păcate grele, căci numai astfel se poate apropia de jertfa măreață a sf. Euharistii. Preotul ca „omul lui Dumnezeu“, cum îl numește apostolul Pavel, trebuie să încunjure păcatul și să lupte contra tuturor patimilor, e dator să practice virtuțile creștinești în cea măsură, ca vieța lui să servească credincioșilor ca model. Preotul trebuie să aibă zel deosebit, care să-l îndemne la activitate neobosită pentru binele sufletesc al credincioșilor. Zelul preoțesc este un dar dela Dumnezeu, care se dă ca răsplată pentru o vieță cu-cernică, dar aici contribuie și omul prin știință și elocvență

O parte întregantă a caracterului este și cultura preoțească. Pentru o activitate rodnică se cere, ca preotul să fie prețuit de oameni. Dar stima se poate asigura prin vieță de model și prin virtuțile sociale, cari să-l facă pe preot plăcut în societate. Preotul lipsit de maniere nu apropie, ci respinge pe oameni, — lipsa culturii sociale împiedecă realizarea nizuințelor celor mai bune. (Va urmă.)

Intregirea dotației preoțești.

Funcționari ai statului, ai instituțiilor private, impiegai ai trenurilor, muncitori ai fabricelor, toate clasele societății omenești se plâng și cer plăți îndoite și adause familiare, ca să poată trăi în această scumpete nemaipomenită. Cererea e motivată și stăpânitorii nu se pot ascunde dinaintea pretenziunilor juste, Forurile legislative inarticulează urcarea plăților și regularea amăsurat stărilor create de războiul îngrozitor.

Ce am făcut noi preoții însă? Blânzi și tăcuți am primit fărâmiturile aruncate noaună, măcar îndoite servicii am făcut statului în aceste vremuri nespus de grele: n'a fost Duminecă ori sârbătoare, în care să nu fi urcat noi amvonul, pentru însuflețirea fiilor poporului nostru, pentru mângâierea părinților a căror fii loviți de arme odihnesc acum în pământ străin, a căror cruce n'o mai udă lacrimile mamei, am capacitat în dreapta și'n stânga pentru însemnate jertfe materiale, ca biruitoare să iese armele noastre, am luat noi înșine toiașul și adunat-am pentru toate instituțiile de caritate, ca să contribuim la alinarea durerilor și mizeriilor ce îndură eroii fără nume. Am lăsat toate ale noastre și ne-am angajat la datorințele patriotice, cum acestea au cerut-o autoritățile noastre bisericești și cum acestea au așteptat-o poruncitorii țării și cum ne-a dictat însuflețirea izvorită din iubirea patriei.

Am fi așteptat, ca pentru toate acestea servicii ale noastre să fim și noi răsplătiți, ca și noi să fim puși la adăpost în urgia deslănțuită, carea zi de zi își seceră victimele și între rândurile noastre. Imposibilitate cere dela noi guvernul, dacă crede, că întregirea stabilită pentru vremuri de pace poate mulțumii astăzi preoțimea bisericii noastre, când cele mai elementare necesități sunt urcate cu sute și mii de procente. Intelectualitatea preoțimei noastre reclamă acestea necesități ca indispensabile pentru vieța unui om luminat, pentru apărarea sănătății sa e și a familiei lor. Cine să le procure acestea din modesta sa dotație scăzută pe urma războiului, cum să-și scolarize băeții rămași și fetițele cu triste perspective pe viitoriu?! Fetele brăzdate ale confrăților mei și oftările mamelor dau răspunsul trist, că nu mai putem duce sarcina, dacă nu vom fi considerați cu asemenea dreptate ca și ceilalți fii ai patriei.

Ne apropiem de sinoadele protopresbiterale și ar fi mare omisiune dacă și de astădată am stă impasibili în fața stărilor cari amenință existența noastră. *Ne vom ridică glasul în acestea sinoade și vom cere intervenirea autorităților noastre diecezane la guvernul țării ca preoțimea noastră să nu fie neglijată, ci întregirea dotației sale dela stut să fie urcată cel puțin la dublu, asemenea cvincvenalele, pentru că flămânzi și goi nici noi nu ne putem face datorințele noastre atât de identice cu interesele statului.*

Apelez la confrății mei preoți și îi rog pe toți cari sunt membrii în acestea corporații, să nu între-lase asemenea propuneri, pentru că neavând noi alta organizație în cadrul constituției noastre, nu mai avem ocaziunea să ne spunem durerile. Tăcerea noastră ar fi explicată, că suntem mulțumiți cu minimumul ce ni-se dă, până când tristul adevăr este, că de micuții nostri mereu suntem chestionați: „*Tată, de ce ești supărat, mamă, dragă, de ce plângi?*”

Iancu Ștefănuțiu, preot.

INFORMAȚIUNI.

Serbare școlară. P. C. Sa părintele *Roman R Ciorogariu*, protosincol, Prezidentul Consistorului eparhial gr.-or. român din Oradea-mare a dispus, ca în școlile noastre confesionale să se țină și pe mai departe în ziua de s. Nicolae o serbare școlară pentru combaterea alcoolismului. Pe urma acestui ordin învățătorul-director Ioan *Roșu* dimpreună cu dna învățătoare *Ecaterina Ardelean*, au aranjat un festival școlar și în școala noastră din Beiuș cu următorul program: Cuvânt ocazional — inv.-dir. Ioan *Roșu*. Dumineca, cântec școlar. Cățelușul, decl. de Dorin *Pop*. Tot la crășmă — *Georgina Sabău*. Zile de toamnă — cântec școlar. Soldații — declam. de Al. *Pteancu*. Cine-a născocit rachiul, predare liberă de *Maria Popa*. Mitru cel bețiv — declamație. Trei păstori — colindă. Cum se poartă bețivul — decl. de *Rozalia Popa*. Jurământul bețivului — decl. de *Marin Ardelean*. Copiii și florile — cântec școlar. Despre beție, trilog predat de E. *Bocu*, T. *Ardelean* și *Aurel Terebenț*. *Cană Galilei* — cântec școlar. Programul variat și executat cu multă ambiție a umplut de bucurie inimile publicului adunat în număr de peste 100. Părinții plăcut impresionați de rezultatele fiilor lor, lăcrimau de bucurie. P. O. D. *Moise Popovicu*, adm. ppsc într'un discurs binechibzuit li-a mulțumit dd. învățător și învățătoare pentru clipele plăcute ce le-au procurat cu străduințele lor și încheie cuvântarea sa îndemnând elevii la aplicarea învățăturilor auzite. C.

Gimnaziului din Beiuș i-s'a detras ajutorul de stat.

Pe semne după institutele noastre pedagogice vin la rând școlile noastre secundare. Ziarele maghiare ne surprind cu vestea, că domnul ministru al cultelor, contele *Apponyi*, a avizat ordinariatul gr. cat. rom. din Oradea-mare, că începând la 1 Ianuarie 1918 numai pe lângă anumite condițiuni e aplicat a subvenționa gimnaziul gr. cat. român din Beiuș. Dintre aceste condițiuni mai ales două sunt importante și vătămătoare pentru autonomia bisericii: 1. Ministrul cere, ca el să numească 3 profesori. 2. Ca dreptul disciplinar asupra profesorilor, cari sunt toți preoți, să-l aibă ministrul.

Logodnă. Domnul *Cornel Magier*, ales de preot în Cermeiu, s'a fidațat, în 17/30 Dec. a. c., cu Domnișoara *Hortensia Popovicu* din Cermeiu. Felicitările noastre!

O statistică tristă. După datele statistice ale matriculării de stat în orașul Arad au fost în anul 1917 cazuri de moarte: 2216, nașteri: 729 și căsătorii: 349.

Necrolog. *Ioan Lucaci*, învățător pens. în Lipova, după o boală îndelungată a adormit în Domnul, la 16/29 Decemvrie a. c., în etate de 53 ani. La actul înmormântării, ce a avut loc în 18/31 Dec., a participat numeroșii colegi ai răposatului, intelectualii și poporul din Lipova. Prohodul l-a servit preoțimea din loc. Îl deplânge nemângâiata soție și 5 orfani. Odihnească în pace!

Peste cinci miliarde. Se anunță din Viena: Semnările la al șaptelea împrumut austriac de război s'au terminat și, după socotelile de până acum, au dat un rezultat de 5 miliarde și 800 milioane de coroane

Urcare de capital societar. „Economul“ fruntașa noastră bancă din Cluj urcă capitalul societar dela Cor. 400,000 — la un milion, prin o nouă emisiune de acțiuni. Considerația, ce „Economul“ a arătat totdeauna acționarilor săi și instituțiilor noastre românești, reiese și din condițiile de emisiune. Vechii acționari primesc acțiunile cu nominalul de Cor. 100 — plus Cor. 5 —, taxă de emisiune. Instituțiilor românești și bărbații de încredere ai „Economului“ le primesc cu Cor. 110 — plus taxa de emisiune. În fine alți amatori, cari ar voi să între în rândul acționarilor, pot participa la emisiune cu cursul de Cor. 125 — și taxa de emisiune. Indemnăm publicul nostru să se intereseze de noua emisiune a „Economului“, căruia îi dorim succes deplin.

Scumpetea din Constantinopol. Zelma Kurz, renumita artistă din Viena, a dat săptămâna trecută două concerte în capitala Turciei. Reîntoarsă a povestit zărilor din Viena, că în Constantinopol o ceașcă de cafea neagră costă 10 cor., un dejun 100 cor., un ceaiu cu 3 bucăți de prăjituri 10 cor., o sticlă de șampanie 200 cor. Pentru o chilă de zahăr ori legume se plătesc mai mulți fonți turcești ceea ce face o sumă considerabilă, fiind valoarea unui font 32 cor.

Carte de rugăciuni și cântări bisericesti pentru școlari, întocmită de domnul profesor Trifon Lugoșan. Cuprinde rugăciuni, rânduiala vecerniei, utreniei și a liturghiei, cântări schimbătoare la liturghie, cele 8 glasuri, sărbătorile de peste an, polileul, svetilnele învierii, privesnele sărbătorilor și cântări funebreale, toate aranjate în mod sistematic și în conformitate cu cerințele rituale, păstrându-se în ele textul autentic și limba frumoasă a cărților noastre bisericesti. O carte ce se recomandă de sine nu numai școlărilor, ci în genere sufletului creștinesc, doritor a participa la serviciile dumnezeiești cu demnitate, mângăiat și înălțat sufletește. Se poate procura *dela librăria diecezană în Arad. Prețul 1 coroană + 10 fileri* pentru porto.

Poșta redacției.

Avizăm onorații noștri colaboratori, că articolii trimiși pentru numărul de Crăciun se vor publica în în numărul de anul nou.

Concurs.

Nr. 4634/1917.

Pentru catedra de lucru de mână, desen și caligrafie la școala diecezană civilă gr.-or. română de fete din Arad, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“ se publică concurs.

Se admit numai recurente. Dela recurente se cere:

- Să aibă cvalificațiunea cerută la stat pentru profesorii și profesoarele la școalele civile.
- Să fie de religiunea gr.-or. română.
- Prin atestat medical să dovedească sănătatea.
- Despre eventualul serviciu să producă atestat de serviciu dela organele competente.

Beneficiul împreunat cu aceste posturi va fi următorul:

- Profesoara externă va avea salar fundamental 2000 cor., bani de cortel 400 cor. și cvincvenale (5) de câte 200 cor.

Față de profesorele fără de familie Consistoriul are dreptul să dispună, ca acelea să fie interniste.

Profesoarele interne vor fi obligate a face repetițiunile de studii cu elevele din internat. Provițiunea va fi asemenea cu cea a elevelor.

Fiecare profesoară va primi obligamentul de a propune până la maximum de 24 ore pe săptămână studiile, pe cari le va indica direcțiunea institutului cu posibila considerare la specialitatea profesoarei respective.

Arad, din ședința Consistorului gr.-or. român ca senat școlar, ținută în 28 Noemvrie (11 Decemvrie) 1917.

Ioan I. Papp, episcop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa a III Vasoia (Vészalja) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumente:

- Sesia parohială (32 jug. cat. parte fânaț, parte arător), după care alesul va plăti contribuția regească.
- Intravilan parohial.
- Birul legal.
- Stolele legale.
- Până la eventuala îndeplinire definitivă a postului învățătoresc preotul ales va folosi locuința învățătorescă de azi, însă fără intravilanul ce aparține acestei locuințe.

6. Întregirea de stat, pe care parohia nu o garantează.

Alesul va avea să catehizeze fără altă remunerație.

Reflectanții au să-și adreseze cererea ajustată cu adnezele recerute comitetului parohial din Vasoia și să le trimită Prea On. Oficiu ppter al din Buteni, având pe lângă prealabila învoire a P. O. D. protopresbiter tractual a se prezentă sub durata concursului în s. biserică din Vasoia pentru a-și arăta deșteritatea în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: F. Roxin, protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. Roșia, tractul Buteni, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios diecezan, pe lângă următoarea dotațiune:

- Sesia parohială din 16 jug., după care alesul va plăti darea.
- Un intravilan parohial.
- Bir legal, ori una măsură cucuruz, ori prețul curent.
- Stolele legale.
- Eventuala întregire dela stat.

Alesul va catehiză fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt poștiți a-și înaintă cererile ajustate cu documentele recerute și adresate com. par. din Roșia la Of. ppter al din Buteni.

Reflectanții sunt deobligați sub durata concursului a se prezentă în s. biserică din Roșia, însă nainte de a se prezentă, trebuie să dovedească ppterului tractual că au clasificăția prescrișă, iar cei din alte dieceze, că au consensul Ven. Cons. din Arad de a recurge.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: F. Roxin, ppter al.

—□—

1—3

„ECONOMUL“

institut de credit și economii, societate pe acțiuni în CLUJ.

PROSPECT

pentru a IV-a emisiune de acțiuni a institutului de credit și economii, societate pe acțiuni, „ECONOMUL“ în Cluj.

Adunarea generală ordinară din 27 Iunie n. 1917 a acționarilor „Economului“ a hotărât unanim, că — în vederea necesității absolute ivite în urma urcării depunerilor și a problemelor economice schimbate — să se ridice capitalul social la **un milion de coroane**, iar executarea la timp oportun a acestei decizii a încredințat-o direcțiunii.

Intru executarea acestei hotărâri direcțiunea, în considerarea abundenței extraordinare de numerar și a interesului manifestat pentru ridicarea capitalului — deschide prin aceasta subscrierea la

a IV-a emisiune de acțiuni a institutului „Economul“.

1. Adunarea generală a rezervat acțiunile acestei emisiuni în primul rând pentru acționarii de până acum ai institutului, cari au drept de a subscrie până la termenul fixat mai jos, pe lângă prețul nominal de K 100.— plus K 5.— taxă de subscriere de fiecare acție, câte acțiuni au avut scrise pe numele lor în cartea acționarilor, primind proprietarul unei acțiuni vechi una nouă, iar proprietarii de două sau mai multe acțiuni vechi, a căror cifră e divizibilă cu doi, primind după câte două acțiuni vechi încă câte una nouă.

Restul de acțiuni optate însă neîmpărțite astfel se va distribui în prețul de cumpărare de preferință, fixat mai sus, tot între vechii acționari, după proporția ce o va statorni direcțiunea. Dacă se vor subscrie mai multe acțiuni de 6000, direcțiunea își rezervă dreptul de a reduce numărul acțiilor subscribe proporțional.

Inștiințarea pentru subscriere au să o facă acționarii vechi cel mult până la **15 Februarie n. 1918 pe lângă prezentarea acțiunilor scrise pe numele lor.**

Prețul acțiunilor se va plăti în patru rate egale și anume:

I. rată până la	1 Martie n. 1918	cu K 25.—	K 5.—	taxă de subscriere.
II. „ „	1 Maiu n. „ „	K 25.—		
III. „ „	1 Iulie n. „ „	K 25.—		
IV. „ „	1 Septembrie „ „	K 25.—		

Se pot plăti și mai multe rate sau prețul întreg deodată. Față cu acționarii, cari nu vor plăti ratele punctuos se va aplica § 11 din statute.

Acțiunile nouă se vor extrada cu datul de 1 Octomvrie n. 1918 sub numeri identici cu ale celor vechi + 4000 și vor participa la dividenda anului 1919. Pe anul 1918 acționarii cari vor prețul întreg deodată vor primi $4\frac{1}{2}\%$, iar cei cari vor observa ratele, 4% interese pe timpul dela sosirea banilor până la finea anului 1918.

2. Acțiunile din a IV-a emisiune, cari până la **15 Februarie n. 1918** vor rămâne nesubscrise de acționarii de până acum, se vor rezervă în primul rând pentru bărbaii de încredere ai institutului și pentru instituțiunile economice, culturale și filantropice cu prețul de preferință de K 110.— plus K 5.— taxă de subscriere.

3. Acțiunile din a IV-a emisiune, cari nu se vor subscrie conform punctelor 1 și 2, se vor plasa prin direcțiune cu prețul urcat de K 125.—, plus K 5.— taxă de subscriere.

Inștiințarea pentru subscrierea acțiunilor din punctul 2 și 3 are să se facă cel mult până la **15 Martie n. 1918**, iar prețul acțiunilor se va plăti deodată cu subscrierea. După nominalul acestor acțiuni institutul va plăti $4\frac{1}{2}\%$ interese pe timpul dela solvirea banilor la cassă până la finea anului 1918 și vor participa la dividenda anului 1919.

Din încredințarea adunării generale a acționarilor, ținută în 27 Iunie n. 1917.

Cluj, 8 Decemvrie n. 1917.

Direcțiunea
institutului de credit și economii „Economul“.